

„Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” – wystawa IPN w Sydney i Melbourne

W niedzielę 23 sierpnia 2026 roku w dwóch ważnych ośrodkach polonijnych w Australii – Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej w Marayong w Sydney oraz Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Keysborough w Melbourne – odbyło się uroczyste otwarcie wystawy Instytutu Pamięi Narodowej „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. Organizatorem prezentacji wystawy w Australii jest *Stowarzyszenie Nasza Polonia*.

Ekspozycja jest częścią międzynarodowego projektu edukacyjno-historycznego Instytutu Pamięi Narodowej, zainaugurowanego 18 marca 2022 roku na Zamku Królewskim w Warszawie. Opowiada o niezwykłych losach Polaków podczas II wojny światowej – żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych, zesłańców, uchodźców i ludności cywilnej, których wojna rzuciła daleko od Ojczyzny. Jak podkreślono w liście skierowanym do Stowarzyszenia Nasza Polonia, wystawa przemierzyła już niemal wszystkie kontynenty, podążając szlakami polskich żołnierzy, uchodźców i emigrantów. Szczególne miejsce zajmuje w niej historia Armii gen. Władysława Andersa oraz jej droga ku wolności.

Msza św. w Marayong

Marayong – pamięć o żołnierzach i polskich drogach do wolności

Uroczystości w Marayong połączone były z odpustem w Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej. Mszę świętą odpustową odprawił **o. Wiesław Waśniowski OSPPE**, a koncelebrowali ją provinciala Towarzystwa Chrystusowego **ks. Grzegorz Gawel TChr** oraz rektor sanktuarium **ks. Artur Botur TChr**.

Uroczysty charakter wydarzenia podkreśliła obecność pocztów sztandarowych **Związku Harcerstwa Polskiego, Stowarzyszenia Nasza Polonia oraz Stowarzyszenia Polskich Kombatantów – Koło nr 15 w Bankstown**.

Wystawę otworzył prezes Stowarzyszenia Nasza Polonia **Adam Gajkowski**, który przybliżył zgromadzonym genezę projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” oraz jego znaczenie dla zachowania pamięci o wojennych losach Polaków. Następnie odczytał list skierowany do Stowarzyszenia Nasza Polonia przez **dr. hab. Karola Polejowskiego, zastępcę prezesa Instytutu Pamięi Narodowej, pełniącego obowiązki prezesa IPN**.

W liście zwrócono szczególną uwagę na związki polskiej historii wojennej z Australią. Żołnierzy gen. Andersa łączyło z Australijczykami braterstwo broni. To właśnie w składzie australijskiej 9. Dywizji Piechoty polscy żołnierze Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich bronili oblężonego Tobruku. Przez Australię prowadził również jeden z najdłuższych szlaków Polaków ewakuowanych podczas wojny ze Związku Sowieckiego. Po

zakończeniu wojny, w latach 1947–1954, na kontynencie australijskim osiedliło się ponad 50 tysięcy weteranów Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i innych obywateli polskich.

Szczególnie poruszającym momentem uroczystości było wspomnienie **śp. ppor. Józefa Kowalczyka**, żołnierza **12 Pułku Ułanów Podolskich**, uczestnika walk o Monte Cassino, który przez wiele lat mieszkał w Sydney, a w minionym tygodniu odszedł na wieczną wartę.

Adam Gajkowski przypomniał jego wojenną drogę oraz wieloletni związek z australijską Polonią. Po niemal 80 latach życia na emigracji Józef Kowalczyk w 2018 roku powrócił do Ojczyzny. Zebrani uczcili pamięć żołnierza 2. Korpusu Polskiego **minutą ciszy**.

Jego odejście nadało prezentowanej wystawie szczególny, symboliczny wymiar. Historia opowiadana na planszach „Szlaków Nadziei” nie jest bowiem wyłącznie historią zamkniętą w podręcznikach i archiwach. Jeszcze do niedawna jej żywymi świadkami byli ludzie mieszkający wśród australijskiej Polonii – żołnierze, którzy przeszli szlak wojenny i po zakończeniu walk znaleźli swój drugi dom na antypodach.

Dopełnieniem prezentacji był pokaz **5. odcinka filmu „Szlaki Nadziei. Bitwa o Monte Cassino”, zatytułowanego „Zwycięstwo”,** w reżyserii Tomasza Łysiaka.

Przygotowanie do wystawy w Marayong

Wystawa w Marayong

Wystawa w Marayong

Film w Marayong

Keysborough – „Szlaki Nadziei” wśród Polonii Melbourne

Tego samego dnia wystawa została zaprezentowana również w **Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Keysborough**. Ekspozycję umieszczono w sali przy kościele, udostępniając ją przede wszystkim Polakom zamieszkującym południowo-wschodnie dzielnice Melbourne.

Mszę świętą celebrował rektor Sanktuarium Miłosierdzia Bożego **ks. Kamil Żyłczyński TChr**. W wydarzeniu uczestniczyli m.in. **Konsul Honorowy Rzeczypospolitej Polskiej w Melbourne Andrew Soszyński**, przedstawiciel Stowarzyszenia Polskich Kombatantów **Bogdan Płatek**, a także licznie zgromadzeni wierni Sanktuarium Miłosierdzia Bożego.

Również w Keysborough integralną częścią wydarzenia była projekcja filmu poświęconego bitwie o Monte Cassino. Odbyły się **dwa pokazy 5. odcinka „Zwycięstwo”**, które – jak zaznaczył ks. Kamil Żyłczyński w relacji przesłanej do Instytutu Pamięci Narodowej – spotkały się z zainteresowaniem wiernych.

Wystawa w Keysborough

Wystawa w Keysborough

Film w Keysborough

Historia, która łączy Polskę i Australię

Australijska odsłona „Szlaków Nadziei” ma znaczenie szczególne. Historia Polaków walczących podczas II wojny światowej wielokrotnie splotała się bowiem z historią Australii – od wspólnej walki w Afryce Północnej, poprzez wojenne losy polskich uchodźców i sierot, aż po powojenną emigrację tysięcy żołnierzy i ich rodzin.

W liście skierowanym do uczestników uroczystości dr hab. Karol Polejowski podkreślił, że wystawy historyczne takie jak „**Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności**” służą **kształtowaniu pamięci i tożsamości**, a obecność Polonii na podobnych wydarzeniach jest żywym świadectwem pamięci. Podziękował również Stowarzyszeniu Nasza

Polonia za zorganizowanie prezentacji w obu sanktuariach oraz za pielęgnowanie pamięci o Polsce i jej historii wśród australijskiej Polonii.

W słowach skierowanych do uczestników uroczystości znalazło się także przesłanie, które dobrze oddaje sens całego przedsięwzięcia: upowszechnianie wiedzy historycznej jest wspólnym obowiązkiem, a pamięć o doświadczeniach pokolenia II wojny światowej powinna być przekazywana następnym generacjom.

Otwarcie wystawy w Marayong i Keysborough stało się więc czymś więcej niż prezentacją historycznej ekspozycji. Było spotkaniem z historią ludzi, których wojenne drogi prowadziły przez Syberię, Bliski Wschód, Afrykę, Włochy i inne kraje świata, a wielu z nich ostatecznie związało swoje życie z Australią.

Dziś obowiązek zachowania ich historii przejmują kolejne pokolenia.

Dlatego w czerwcu 2026 roku **Zarząd Stowarzyszenia Nasza Polonia podjął decyzję o podpisaniu umowy o współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej**. Pierwszym owocem tego porozumienia jest prezentacja wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w Sydney i Melbourne. Mamy nadzieję, że stanie się ona początkiem kolejnych wspólnych przedsięwzięć służących zachowaniu i upowszechnianiu polskiej historii w Australii.

Stowarzyszenie Nasza Polonia, organizując australijską prezentację „Szlaków Nadziei. Odysei Wolności”, włącza się w to dzieło pamięci – przypominając zarówno Polakom, jak i australijskiemu społeczeństwu, że polskie drogi ku wolności są również częścią wspólnej historii narodów, które w latach II wojny światowej walczyły przeciwko **niemieckiemu i sowieckiemu totalitaryzmowi**.

Organizator informuje, że w Marayong wystawa będzie otwarta do 20 września. Natomiast w Melbourne została przeniesiona do Polcare gdzie będzie dostępna od 31 sierpnia.

Autor: Adam Gajkowski